

Lausuntopyyntö / Yliopistojen rahoitusmalli

1. Lausunnonantaja ja lausunnonantajan yhteyshenkilön tiedot:

Vastaajien määrä: 1

Yritys / Organisaatio	Sukunimi	Etunimi	Sähköposti
Tieteellisten seurain valtuuskunta	Ryynänen-Karjalainen	Lea	lea.ryynanen-karjalainen@tsv.fi

2. Pidätkö ehdotettua opiskelijapalautteen rahoitustekijän lisäämistä osaksi rahoitusperusteita ja sille ehdotettavaa painoarvoa tarkoituksenmukaisena? Pidätkö rahoituksen laskennan perustaksi valittuja kysymyksiä tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

- Opiskelijapalautteen kerääminen ja sen käyttäminen rahoitustekijänä on hyvä ratkaisu ja vahvistaa opetukseen panostamista. Jotta kyselyn tulokset ovat vertailukelpoisia, niistä tulee antaa yhdenmukaiset ohjeet yliopistoille. Kysely tulee tehdä samalla tavoin kaikissa yliopistoissa, ensisijaisesti. kypsyyskokeen yhteydessä tai kandidaatin tutkinnon valmistumisen yhteydessä.

3. Pidätkö ehdotettua opiskelijapalautteen perusteella määräytyvän rahoituksen laskentamekanismia tarkoituksenmukaisena?

Vastaajien määrä: 1

- Laskentamekanismi on käyttökelpoinen.

4. Pidätkö ehdotettuja koulutusosion rahoitustekijöiden painoarvojen muutoksia tarkoituksenmukaisina?

Vastaajien määrä: 1

- Valtuuskunta pitää ehdotusta painoarvojen muutoksista hyvänä. Opintopisteisiin perustuvaa indikaattoria koskeva malli on kuitenkin jäykkä ja antaa opiskelijoille mahdollisuuden laskelmointiin mm. siten, että suorituksia siirretään, ettei niitä tulisi "liikaa" yhtenä vuonna. Valtuuskunta esittää, että kolmen vuoden keskiarvot lasketaan keskiarvona kaikista kolmen vuoden aikana suoritetuista opintopisteistä. Tällöin satunnaiset vuosivaihtelut eivät vaikuta tulokseen.

5. Pidätkö ehdotettua julkaisufoorumin ottamista rahoituksen laskennan perusteeksi, vertaisarvioituille julkaisuille ehdotettua laskentamekanismia ja vuosien 2015-2016 siirtymäkauden käyttöä tarkoituksenmukaisena?

Vastaajien määrä: 1

- Työryhmän ehdotus, että julkaisujen perusteella määräytyvän rahoituksen laskennassa luovutaan aiemmasta kiintiöinnistä (kv-referee julkaisut 9% ja muut 4%) on erittäin kannatettava, koska yhden kiintiön mallissa (13%) julkaisufoorumin mukaisten tasoluokkien kannustinvaikutus on riittävän vahva ja kestää koko rahoituskauden.

Julkaisufoorumin mukaisiin tasoluokkiin kuuluviksi tieteellisiksi julkaisuiksi ehdotetaan laskettavaksi ainoastaan vertaisarvioidut artikkelit (julkaisuluokka A) ja tieteelliset kirjat (C1), mikä painottaa onnistuneesti tieteellisen laadun ja laadunarvioinnin merkitystä.

Työryhmä ehdottaa, että siirtymäkaudella vuosina 2015–2016 julkaisufoorumin mukaiseen tasoluokkaan 1 kuuluvat vertaisarvioidut artikkelit lasketaan kertoimella 1,5 ja julkaisufoorumin mukaiseen tasoluokkaan 0 kuuluvat vertaisarvioidut artikkelit kertoimella 1. Valtuuskunta pitää mahdollisena, että julkaisufoorumin

mukaisten tasoluokkien kertoimet, joita työryhmä esittää vuodesta 2017 alkaen, otetaan käyttöön ilman siirtymäkautta vuodesta 2015 alkaen. Ehdotuksessa ero tasoluokkiin 1 ja 0 kuuluvien julkaisujen välillä jää heikoksi. Jos siirtymäkautta pidetään välttämättömänä, Jufo-tason 0 julkaisut voitaisiin laskea siirtymäkaudella painokertoimella 0,5. Julkaisufoorumin ohjausryhmässä on vältetty nimitystä 0-luokka ja käytetty nimitystä ”muut tunnistetut julkaisukanavat” tai merkitty sitä viivalla ”tasoluokka –”.

6. Pidätkö siirtymäkauden jälkeistä tutkimuksen laadun vahvempaa korostamista tarkoituksenmukaisena?

Vastaajien määrä: 1

- Tässä ehdotuksessa tasoluokkien 0 ja 1 välinen ero on riittävän vahva, mutta ero tasoluokkien 2 ja 3 välillä ei ole ongelmaton. Julkaisuvolyympipohjaisten tasokiintiöiden käyttöönoton myötä vuonna 2014 taso 2 muodostuu kaikilla paneelialoilla erottelukykyisemmäksi, joten julkaisufoorumin mukaiset tasoluokat 1 ja 2 riittävät hyvin yliopistojen julkaisutoiminnan laadun mittaamiseen rahoituksen laskennan perusteeksi.

Kaikissa paneeleissa on käytössä taso 2 ja 3, mutta ihmistieteissä rajanveto tason 2 ja 3 välillä ei ole yhtä merkityksellinen kuin luonnon- ja lääketieteissä. Humanististen ja yhteiskuntatieteiden paneelialoilla on varmasti yhtä laadukasta tieteellistä julkaisutoimintaa kuin luonnon- ja lääketieteissä, mutta näillä aloilla ei muodostu yhtä selvää kärkehtien joukkoa, johon laadukain julkaisutoiminta selvästi keskittyy. Päinvastoin ihmistieteissä laadukain julkaisutoiminta hajautuu useammille foorumeille.

7. Pidätkö muiden julkaisutasojen huomioimista rahoitustekijänä ehdotetulla tavalla tarkoituksenmukaisena?

Vastaajien määrä: 1

- Kuten työryhmä toteaa, yliopistojen yhteiskunnallisen vaikuttavuuden mittaaminen on suuri haaste, jota kannattaa valmistella seuraavaa rahoitusmallin uudistusta varten. Julkaisut ovat tärkeä osa tätä kokonaisuutta, joten työryhmän ehdotus ottaa myös muut kuin vertaisarvioidut julkaisut rahoituksen laskennan perusteeksi pienellä kertoimella on erittäin kannatettava.

Kun julkaisujen osuus perusrahoituksesta on noussut 13 prosenttiin, voidaan pieni osuus jakaa yhteiskunnalliseen vuorovaikutukseen tarkoitettun julkaisutoiminnan perusteella. Parhaillakin tieteellisillä foorumeilla julkaisevia tutkijoita on kannustettava yhteiskunnalliseen vuorovaikutukseen, minkä lisäksi opetus- ja tutkimushenkilökuntaan kuuluu henkilöitä, joiden julkaisutoiminta painottuu asiantuntijayleisön ulkopuoliseen tiedeviestintään

8. Pidätkö tutkimusosioon liittyviä muita ehdotuksia tarkoituksenmukaisena?

Vastaajien määrä: 1

- On hyvä että työryhmän ehdotus ottaa kantaa siihen, minkä vuoden julkaisuihin julkaisufoorumin mukaisia tasoluokkia sovelletaan. On toivottavaa, että ministeriö antaa tästä mahdollisimman selvät ja yksiselitteiset linjaukset. Koska kaikkia tutkijoiden käyttämiä foorumeita ei voida ennalta tunnistaa paneelien arvioitavaksi, julkaisufoorumin mukaisten tasoluokkien päivitys takautuvasti paneelien vuosittain tekemien täydennysarviointien pohjalta voi vähentää tasoluokkaan 0 jäävien julkaisujen määrää. Selkeintä kuitenkin olisi, että alkaen vuodesta 2015 kunkin tiedonkeruuvuoden julkaisujen Jufo-luokat määritetään edellisen vuoden lopussa voimassa olleen luokituksen pohjalta. Tästä huolimatta yliopistojen julkaisutiedoista tunnistettujen luokittamattomien foorumien vuosittaista täydennysarviointia tulee jatkaa, mutta täydennysarvioinnin mukaisia luokituksia sovelletaan vasta seuraavan vuoden julkaisuihin.

Työryhmä ehdotuksen mukaan usealle yliopistolle kuuluvia yhteisjulkaisuja ei ositeta. Tämä ratkaisu voi antaa toimivia tuloksia kun kehystä jaetaan yliopistojen välillä, mutta silti se on ongelmallista tutkijoiden ja

tieteenalojen tasapuolisen kohtelun näkökulmasta, sillä tällaisten yhteisjulkaisujen määrä on selvästi suurempi lääke- ja luonnontieteissä kuin muilla aloilla. On selvää, että tulee välttää sellaisia tekijäkohtaisia ositusmalleja, jotka vähentävät kansainvälisen yhteisjulkaisemisen tai yliopistojen ulkopuolelle suuntautuvan yhteistyön painoarvoa. Ministeriö painottaa rahoitusmallin selkeyttä ja ennustettavuutta, joten yksinkertaisin malli olisi osoittaa yhteisjulkaisut suomalaisten yliopistojen kesken tasan. Muunnelmana voisi vielä harkita mallia, jossa pisteinä jaetaan mukana olevien yliopistojen määrän neliöjuuri (siis esimerkiksi kahden yliopiston tapauksessa 1,4 pistettä tai neljän yliopiston tapauksessa 2 pistettä). Kokonaan osittamatta jättäminen voi joillakin aloilla johtaa eri yliopistoista tulevien tekijöiden keinotekoiseen lisäämiseen ja palkitsee yliopistoja kohtuuttomasti niiden keskinäisestä yhteistyöstä, kun olisi tärkeämpää palkita kansainvälisestä yhteistyöstä.

Tieteellisen erillisteoksen työpanos artikkeleihin verrattuna vastaa vähintään työryhmän ehdottamaa kerrointa 4. Erillisteoksen vaatima suurempi työpanos tulee huomioida niin tieteellisten kuin ammatillisten ja yleistajuisten kirjojen kohdalla.

Julkaisufoorumin toiminnan pääperiaatteita ovat julkaisutoiminnan laadun kannustaminen tieteenalojen eri julkaisukäytännöt huomioiden. Työryhmä nostaa esiin konferenssit, joista suhteellisen suuri osa jää julkaisufoorumin mukaisten tasoluokkien 1-3 ulkopuolelle. Vallitsee vielä jonkin verran ristiriitaa sen välillä, mitä julkaisuja tutkijat ja yliopistot ilmoittavat ministeriön julkaisutiedonkeruussa vertaisarvioituina konferenssiartikkeleina, ja kuinka asiantuntijapaneelit arvostavat kyseisiä konferensseja tieteellisinä julkaisufoorumeina. Julkaisufoorumin ohjausryhmä ja paneelit tulevat jatkossa kiinnittämään erityistä huomiota konferenssien luokitteluun. Kokonaisuuteen vaikuttavat myös julkaisutiedonkeruun määritelmät ja prosessit.

Tieteellisten seurain valtuuskunnan hallinnoimassa julkaisufoorumi-hankkeessa koko tiedeyhteisö on mukana kehittämässä tasoluokitusta siten, että luokittelu huomioi alakohtaisten julkaisukäytäntöjen monimuotoisuuden. Siihen on tähdätty koko hankkeen ajan ja mahdollisesti ilmeneviä epäkohtia korjataan.

9. Pidätkö työryhmän muita ehdotuksia tarkoituksenmukaisina?

Vastaaajien määrä: 1

- Ohjausryhmän, paneelien ja päivitysarvointien osalta on mahdollista siirtyä nelivuotiseen sykliin niin, että kaikkien tasoluokkien päivitysarvointi valmistuu sopivasti suhteessa korkeakoulujen rahoituskauden alkuun. Julkaisuvolyymipohjaisiin kiintiöihin siirtymisen jälkeen yhtä merkittäviä muutoksia luokituskriteereihin ei ole enää odotettavissa.

Työryhmä ehdottaa, että ”opetus- ja kulttuuriministeriö velvoittaa Tieteellisten seurain valtuuskunnan läpinäkyvyyteen päätöksenteossaan. TSV:n ja ministeriön tulee sopia menettelyistä, jotka varmistavat tietoaineistojen toimittamisen ja sen, että rahoituksen perusteena olevien luokittelujen muutokset ja niihin liittyvät päätökset tehdään rahoituslaskennan kannalta oikea-aikaisesti. Keskeistä on myös yliopistojen informointi siten, että ne voivat huomioida mahdolliset luokittelumuutokset julkaisukäytänteissään.”

Tästä ehdotuksesta TSV toteaa, että se on sitoutunut kehittämään julkaisufoorumia ministeriön rahoituksen turvin. Paneelit edustavat kattavasti koko tiedeyhteisöä. Julkaisufoorumia koskevat keskeiset linjaukset tehdään ohjausryhmässä, jossa on laaja eri organisaatioiden (mm. OKM:n ja UNIFI:n) edustus. Päätöksenteon läpinäkyvyyden turvaamiseksi ohjausryhmän kokouspöytäkirjat liitteineen ovat avoimesti saatavilla julkaisufoorumin verkkosivuilla, ja niistä tiedotetaan säännöllisesti TSV:n hallitukselle ja jäsenseuroille. Tiedostusta yliopistojen suuntaan on mahdollista edelleen tehostaa. Myös julkaisufoorumin toimintaan konkreettisesti osallistuvat (ohjausryhmän ja sihteeristön sekä paneelien jäsenet) voivat entistä paremmin informoida edustamiaan yhteisöjä ja organisaatioita.

Tietoaineistojen toimittamisen osalta täydennysarvioinnin aikataulua on jo päätetty nopeuttaa: jos saamme

edellisen vuoden julkaisutiedot ministeriöstä/CSC:ltä maaliskuussa, Jufo-luokat tiedetään myös aiemmin luokittamattomilla foorumeilla ilmestyneiden julkaisujen osalta jo toukokuun lopussa.

10. Muuta lausuttavaa ehdotuksesta rahoitusmallin tarkistamiseksi

Vastaajien määrä: 1

- Työryhmän esitys onnistuu hyvin tuomaan rahoitusmalliin tekijöitä, jotka kannustavat yliopistoja laatuun ja vaikuttavuuteen. Myös ehdotus selvittää yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen mittareita on kannatettava.